

Pædagogisk læreplan for Børnehuset Hellebæk 2020

BØRNEHUSET HELLEBÆK

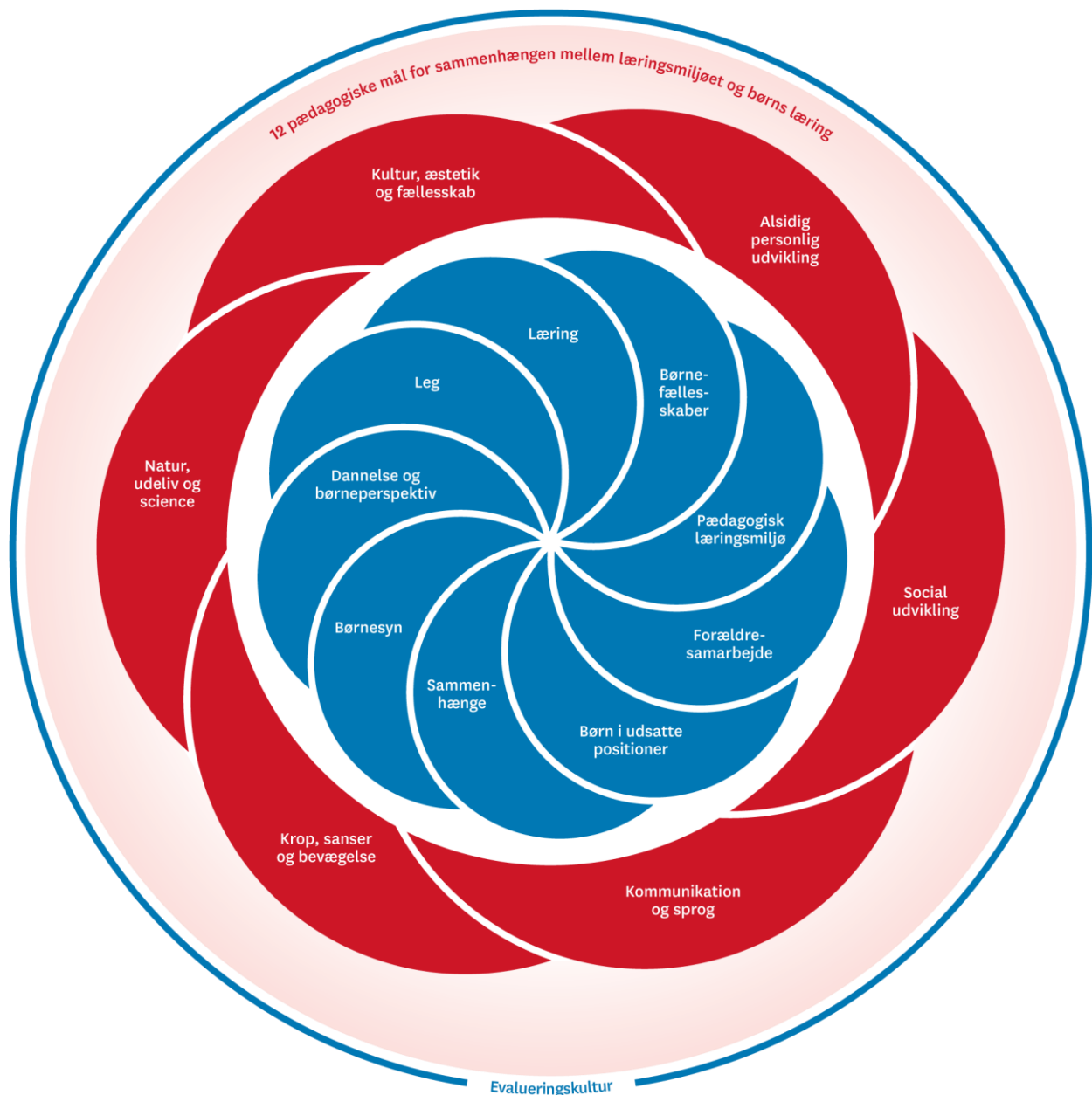
- Næringsrig muld til spirerne

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

HELISINGØR
KOMMUNE

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan er udarbejdet med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem læreplanen løbende til publikationen.

Hvem er vi?

Børnehuset Hellebæk er et integreret dagtilbud med plads til knap 50 skønne børn i alderen 0 - 6 år. Vi er en af Helsingør Kommunes ældste selvejende dagtilbud og har driftsoverenskomst med Helsingør Kommune. Vores børnehus er naturskønt beliggende i skovkanten op ad søer, åer og nær strand og hav og vi anser naturen omkring os for at være vores forlængede legeplads. Huset er i to etager med to vuggestuestuer og mellemgruppe i stueetagen og børnehave på 1. sal. Vores legeplads er naturligt kuperet og fyldt med masser af frugttræer og bærbuske.

Vi har 13 faste dedikerede medarbejdere, en fast pædagogstuderendestilling, en frivillig, flere tilkalddevikarer og en engageret forældregruppe.

Vi lever dagligt ud fra vores tre grundlæggende værdier:

Vi har **varm og humørfyldt atmosfære**

Det er for os centralt at vores hus er et sted med latter og varme – at her føles som et rart sted at være for alle, der kommer i huset. Alle som træder ind på matriklen bliver mødt nærværende, og alle skal få følelsen af at blive set og mødt som et vigtigt individ, som har betydning i denne verden.

Vi udfører passioneret kerneopgaven med **høj kvalitet**

Det er essentielt for os have høj kvalitet hele vejen rundt – vi skaber den mest "næringsrige muld", som giver bedst mulige betingelser for trivsel, læring, udvikling og dannelse, således vi bedst muligt kan støtte udviklingen af glade livsduelige små mennesker.

Vi prioriterer aktiviteter med **natur og nærvær fokus**

Det er for os betydningsfuldt, at børnene tilbydes alsidige aktiviteter, som hver stimulerer dem på forskellig vis. Vi prioriterer særligt at skabe muligheder for aktiviteter i og med naturen – vi stimulerer børnenes evne til at være detektiver, som undersøger verden samt aktiviteter, der styrker deres evne til nærvær – både i samværet med andre og i nærværet med dem selv.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Fælles tilgang i Helsingør kommunes dagtilbud:

Børn lærer, trives og udvikler sig i gode dagtilbud, hvor der er høj kvalitet i det pædagogiske arbejde. Den viden bruger vi aktivt når vi i Helsingør Kommune vurderer og udvikler den pædagogiske praksis i vores dagtilbud. Derfor har vi en fælles definition af, hvad kvalitet i dagtilbud er. Vi definerer pædagogisk kvalitet som fire samlede forhold: Livsduelighed, nærværende samspil, børnefællesskaber samt forældresamarbejde.

Børnesynet i Helsingør kommune tager udgangspunkt i FN's børnekonvention, hvor der er fokus på barnets ret til leg, indflydelse og medbestemmelse. Derfor værner vi i Helsingør kommune om børns ret til at være børn, til at være forskellige og til at udvikle sig i forskelligt tempo.

Legen er central i børnenes hverdag. Legen er en lystbetonet aktivitet, hvor børnene leger for at have det sjovt. Gennem legen kommer læring, og det er et vigtigt udgangspunkt for vores forståelse for børns læring. I Helsingør Kommune vægter vi læring gennem leg og ud fra barnets interesser.

Vi har fokus på at drage omsorg for børnene og samtidig stimulere og udfordre børnene for at understøtte deres trivsel, læring og udvikling. Børn opfattes grundlæggende som kompetente og selvstændige, samtidig med at de har brug for omsorg, udfordringer, positive forventninger og tillid fra voksne. Vi ser børnene som aktive medskabere af egen læring og udvikling inden for de rammer, vi som voksne har defineret.

I arbejdet med at realisere den styrkede pædagogiske læreplan i praksis, har vi i Helsingør Kommune gennemført et kompetenceløft for ledere og faglige fyrtårne. Gennem kompetenceløftet er ledere og medarbejdere blevet styrket i at omsætte elementerne og den centrale forskning bag den styrkede pædagogiske læreplan til praksis.

Fælles tilgang i Børnehuset Hellebæk:

I Børnehuset Hellebæk er vi meget begejstrede for LØFT tænkningen (den løsningsfokuserede tilgang). Den er vores grundlag i alt – både i vores tilgang til børnene, i vores samarbejde med forældre, samarbejdspartener og hinanden. Vi elsker, hvad den gør ved os, og hvad den gør ved vores interaktion med andre. Den bevirker, at vi fokuserer på det, vi ønsker, og at vi løbende leder efter muligheder og løsninger.

I praksis er vi optaget af, at hvert enkelt barn skal ses og høres samt møde hvert enkelt barn, hvor det er og tage udgangspunkt i dette ift. vores måde at agere omkring det enkelte individ. Udgangspunktet er for os vigtigt, hvad end vi taler nærmeste udviklingszone ift. at selv tage flyverdragt på, indgangsstrategier ift. lege eller følelsesmæssigt at kunne regulere sig selv. Vi er et lille hus, hvor alle kender alle, og vi er optaget af at dele informationer på kryds og tværs således, at vi har nødvendig viden, der gør vi alle bedst muligt kan møde det enkelte barn optimalt. Det er essentielt for os, at alle børn skal have følelsen af at blive mødt i deres følelser – ligegyldigt hvad følelsen omhandler. Det er det, fordi vi ønsker at støtte børnenes fornemmelse af, at det, som de føler, er rigtigt for dem således, at de i deres barndom etablerer fornemmelse af, at de kan regne med det, de føler og fornemmer, og at de har denne fornemmelse med sig videre i deres liv. Vi er ligeledes optaget af, at man som barn skal mødes anerkendende ift. ens holdninger. Vi arbejder ud fra en soci-alkonstruktivistisk tilgang og er bevidste om at vores holdninger - vores virkelighed ændres løbende som vi møder verden, men udgangspunktet er at alle skal mødes anerkendende.

Som barn skal du også opleve, at det du byder ind med gør en forskel, og vi voksne er derfor optaget af at følge børnenes spor og impulser. Vi søger altid at have en god balance mellem vokseninitierede aktiviteter og børneinitierede aktiviteter, som kan være voksenunderstøttet i forskellig grad. Det er essentielt for os, at vi voksne har et fagligt formål med vores aktiviteter, men samtidig at vi kan afvige fra vores plan og gribe øjeblikket, når børnene viser os en anden vej, som optager dem. Den mere strukturerede medbestemmelse initieret af de voksne prioriteres også i huset bl.a. i form af børnemøder, hvilke yogastillinger vi skal lave den pågældende dag, vælge mellem forskellige tilbudte aktiviteter, at gå på legepladsen eller bygge med store klodser på stuen, bestemme hvor vi skal hen på tur eller hvilken ret vi ønsker til frokost eller bålmad. Børnene tilbydes selv- og medbestemmelse passende til deres alder og forudsætninger.

Når vi laver voksenstyrede aktiviteter, overvejer vi nøje både muligheden for læring og sammensætningen af børnegruppen - herunder både hvad det enkelte barn og gruppen som helhed kan få ud af aktiviteten, og dermed fokuserer vi mere og mere på output. Samtidig gør vi os pædagogiske overvejelser omkring, hvilket tilbud og muligheder, der er for de børn, der er tilbage. Det kan fx være at prioritere legen og give den plads og tid til at udfolde sig.

Vi har i børnehuset formuleret vores egen definition af leg, der er værdifuld for os, da den sætter rammen for vores fælles forståelse samt pointerer værdien af leg for nuværende og fremtidige medarbejdere. Vores definition af leg, som vi arbejder ud fra, er:

"I Børnehuset Hellebæk ser vi legen som værdifuld i sig selv og som meningsfuld for dem, der deltager i den. Legen har ikke et mål, men er det erfaringsrum, hvor børn lærer sig selv og sin omverden at kende. I legen kan alle følelser og sanser komme i spil, og man kan øve sig i at forhandle, sætte egne grænser og aflæse andres samt afkode sociale spilleregler. I legen kan man påtage sig roller og lade som om - enten alene eller sammen med nogen. Legen er drevet af lyst, nysgerrighed og fantasi og kræver nærvær, at man gør sig umage, engagement og væren i nuet"

Vi er i huset optaget af, hvordan vores læringsmiljøer også kan understøtte børnenes lege. Vi har indrettet vores læringsmiljøer med udgangspunkt i det forskningsbaserede KIDS-materiale. Vi har således indrettet hver stue/afdeling med minimum fem zoner. Hver stue indeholder en zone, som inviterer til konstruktionslege, en til rollelege, en roligzone med sansestimulering, bløde puder og bøger, en der inviterer til lege med høj intensitet og muligheden for at styrke grovmotorikken indendørs og en flex-zone, som løbende udskiftes. Vi er optaget af at "dække op til leg" og løbende tilpasse vores læringsmiljøer den pågældende børnegruppe i takt med, at den ændrer sig over tid.

Vi i Børnehuset Hellebæk tager udgangspunkt i en bred læringsforståelse, der betyder, at læring foregår hele dagen, og vi er derfor optaget af, hvordan vi skaber og justerer rammerne gennem hele dagen på en måde, der giver børnene de bedst mulige betingelser for læring, samt hvordan vi samarbejder med forældrene om deres børns læring. Vores mål er at understøtte udviklingen af livsduelige børn og dermed lægge grundstenen til at støtte udviklingen af livsduelige voksne. Vi er både optaget af, hvad vi kan gøre for at stimulere børnene, men også hvor vi kan undgå at unødigt forstyrre deres egen naturlige læringsprocesser. Vi er bevidste om, at vi er med til at udvikle børn til en fremtid, vi ikke ved, hvordan ser ud og til jobs, der måske ikke findes i dag. Vi er dermed bevidste om, at vores opgave er at bevare og stimulere børnenes nysgerrighed, kreativitet og samarbejdsevne ligesom, vi ønsker at understøtte og give dem værktøjer til en stærk jordforbindelse og indre ro – til det benytter vi bl.a. børneyoga, nærværsovelser og naturen. Vi er særligt optaget af at give børnene en forståelse af vores natur, dens processer og vores samspil med den.

Vi er bevidste om, at børn dannes og udvikles i samspillet med andre, og at børn skal trives for at lære optimalt. Vi er opmærksomme på, at vi som voksne omkring børnefællesskaberne har en særlig rolle ift., at de løbende udvikler sig i den mest hensigtsmæssige retning, og at børnene i fællesskabet hver især har eller løbende udvikler de redskaber, der skal til for at fællesskabet kan fungere optimalt. Vi ved, at forhandling og til tider konflikter kan være sunde – især hvis man får hjælp, når man har behov for det. Det, at lære at løse uenigheder på optimal vis, er en vigtig kompetence at have med sig videre i livet. Vi er således opmærksomme på at støtte både det enkelte barn og fællesskabet ift. bedst mulig trivsel. I den forbindelse bliver børnemøder brugt ved forskellige anledninger. Det kan både være i perioder med konkrete konflikter i en børnegruppe, men det kan også være et tema, der kan tages op fx det at være en god ven eller en vigtig fælles besked, hvor børnene så har et rum til at komme med deres input og ideer. Til børnemøderne bruger vi også LØFT tænkningen, så vi sammen med børnene fokuserer på det, der virker, og det som vi gerne vil have mere af, samt sammen kan se muligheder og løsninger. Andre eksempler herpå kan være, hvordan børnene på tur opfordres til at hjælpe hinanden steder, hvor det er svært motorisk eller med tøjet i garderoben, venter på hinanden og siger tak for tur til alle, samt at vi husker hinanden på vigtigheden i at svare, når et barn tillægger et andet barn, eller måden vi taler til hinanden på. Det kan også være at opfordre børnene til at hjælpe med at trøste, når et andet barn er ked af det eller trække på værktøjer de allerede kender fx fra yoga, som kan hjælpe dem med at huske at trække vejret helt ned i maven, når et barn fx er vred, ked af det eller går fra leg i et højt tempo til lavt. Vi ser, hvorledes disse tiltag spreder sig ved, at børnene nu gør det uden opfordring fra de voksne, og at børnene generelt er meget rummelige overfor hinandens forskelligheder, og at de anerkender hinandens forskellige behov både fysiske og psykiske.

Vi støtter børnene i at vente på tur og hjælpe hinanden i garderoben med at få sutskoene af eller flyverdragten ned fra knagen. Vi arbejder også med meget med adgangsstrategier og indgangen til leg, så børnene lærer at hjælpe hinanden med at række ud til de andre børn og gøre det muligt at flere børn føler sig som en værdifuld deltager i fællesskabet og medskaber af legen. I legen kan hele følelsesregisteret komme i spil, og uanset alder på barnet, så er alle følelser tilladte og en vigtig del af den læring, som finder sted gennem legen.

Vi er ligeledes opmærksomme på, at vi er rollemodeller ift. børnene. De ser og mærker vores fællesskab i medarbejdergruppen, som samlet gruppe med børnene, i samarbejdet med forældre osv. Det er derfor vigtigt for os, at børnene ser voksne, som samarbejder, løser uenigheder, trives sammen osv. på hensigtsmæssig vis. Derudover har fællesskaber værdi bare fordi livet er nu, og det skal nydes, så der skal grines, opleves og en masse andet skønt, og det er vi som pædagogisk personale med til at understøtte.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Fælles tilgang i Helsingør Kommunes dagtilbud:

Det pædagogiske læringsmiljø er børnenes hverdag i dagtilbuddet fra det øjeblik de træder ind i dagtilbud om morgenen og til de går hjem om eftermiddagen. I Helsingør Kommune arbejder vi på at etablere et pæ-

dagogisk læringsmiljø gennem hele dagen, der med leg, aktiviteter og rutiner giver børnene de bedste betingelser for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Vi har fokus på at skabe læringsmiljøer, der indbyder til leg, nysgerrighed og engagement hos børnene. Vi arbejder med de fysiske rammer, og er opmærksomme på, hvilken betydning indretning har for børnenes muligheder for engagement og fordybelse i leg og læring.

Fælles tilgang i Børnehuset Hellebæk:

Som nævnt er vi i Børnehuset Hellebæk meget optaget af hvordan vi bedst muligt stimulerer og understøtter børnenes læring hele dagen igennem, og det er noget, vi løbende har dialog omkring i medarbejdergruppen og sammen med forældrene. Vores fokus er som i alt andet både på det enkelte barn og på hele børnegruppen. Vi opfatter læringsmiljø holistisk, og vi er optaget af, hvordan læreplanellementer dvs. sammenhængen mellem intentioner og daglig praksis, struktur herunder bl.a. fysisk indretning og sammensætningen af børn og medarbejdere, børneperspektiv samt processer fx i samspillet og interaktioner børn og voksne imellem spiller en afgørende rolle for de læringsmiljøer, vi tilbyder børnene gennem hele dagen.

I forhold til det fysiske læringsmiljø, gør vi meget ud af, at det understøtter børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Vi har som sagt indrettet vores stuer efter KIDS, og det betyder, at der er rig mulighed for at blive stimuleret om det så er via en kuperet græsplane, spændende legetøj i konstruktionszonen eller en sansestimulerende læringszone. Vi har ligeledes fokus på at stuerne læringszoner supplerer hinanden således der er forskellig stimulering i de forskellige rum, da vores børn ofte er på besøg på andre stuer i huset.

Det er helt essentielt for os at oparbejde en kultur, der fordrer et miljø, hvor alle kan trives dagen igennem. Som tidligere beskrevet er én af vores tre grundlæggende værdier; "Vi har varm og humørfyldt atmosfære", med underteksten; "Det er for os centralt at vores hus er et sted med latter og varme – at her føles som et rart sted at være for alle, der kommer i huset. Alle som træder ind på matriklen bliver mødt nærværende og alle skal få følelsen af at blive set og mødt som et vigtigt individ, som har betydning i denne verden". Vores værdi indikerer vores fokus på vigtigheden af, at alle skal trives og som nævnt ser vi det også som en nødvendighed for at kunne lære og dermed et vigtigt element i vores læringsmiljø. Vores opgave heri er både ift. hvordan vi som fagpersoner agerer omkring børn, forældre, hinanden og omverdenen, men også hvilket miljø der er skabt og løbende bliver skabt i børnegruppen. Vi er således optaget af at have et læringsmiljø der set fra denne vinkel er baseret på gensidig respekt for hinandens ønsker, idéer og grænser, høflighed, god tone, hjælpsomhed, tålmodighed, nærværende samspil og omsorg.

Dagen igennem veksler vi mellem de planlagte voksen- og børneinitierede lege og aktiviteter, de spontane samt de daglige rutiner alt sammen en del af de læringsmiljøer, som børnene tilbydes og med udgangspunkt i både det enkelte barn og gruppens trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Eksempler på, hvordan vi også anser de daglige rutiner som en del af det at tænke læring ind hele dagen er fx måltider, bleskift, tage tøj på i garderoben, som hver især giver forskellige mulighed for at stimulere sanser, følelsesregulering, og tilknytning, sprogstimulering eller forskellige motoriske udfordringer som fx at tage flyverdrag på eller lyne lånlåsen i jakken m.v.

Vores læringsmiljø er i høj grad præget af LØFT-tænkning og det at tage udgangspunkt i zonen for nærmeste udvikling. Derudover så tager vores pædagogiske arbejde ift. læringsmiljøer udgangspunkt i et årshjul med planlagte temaer, ugeplaner alt sammen med særligt fokus på natur og nærvær. Vores temaer og ugeplaner er et supplement til det aktive liv, som børnene spontant udlever i deres hverdag. Børn skal være børn, hvilket betyder, at vores børn i Børnehuset Hellebæk får lov til at udforske, afprøve egne grænser og bliver støttet i egne ideer, input til leg i hverdagen og i planlagte aktiviteter.

Eksempler kan være, når børnene får mulighed for at udforske egen motoriske færdigheder ved at kravle op i træer på legepladsen, leger risikofyldte lege, hoppe over åen i skoven, rulle ned af bakkerne eller spytte langspyt i hjørnet af legepladsen. Et andet eksempel kan være en gruppe børn, der kaster med en bamse, som ender på legehusestags tag og henvender sig til de voksne for at få hjælp. Her vil vi som pædagogisk personale møde børnene nysgerrigt og "spille bolden" tilbage, så børnene selv i fællesskab kan finde løsninger. Vi vil gerne skabe muligheder for, at det kan opstå kreative ideer og fordre en løsningsfokuseret tænkning hos børnegruppen. Børnegruppen får lov og tid af de voksne til at inddrage egne erfaringer, kreative ideer og videreudvikling af andres ideer til at få bamsen ned.

Vi bestræber os på hele tiden at tilrettelægge vores læringsmiljøer, så vi inddrager hensynet til børneperspektivet og børnefællesskabet herunder gruppen sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger. Måden hvorpå vi medtænker børnenes perspektiv kan i praksis udmønte sig på flere måder. Vi trækker både

på de erfaringer vi har om børn generelt, hvad vi, via kendskab til de enkelte børn, tænker er vigtigt for dem og så spørger vi også dem selv ud fra den enkeltes forudsætning for at kunne svare enten med ord, kropssprog eller vha. konkrete.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Fælles tilgang i Helsingør Kommunes dagtilbud:

Pædagogisk kvalitet i dagtilbud forudsætter et godt forældresamarbejde. Derfor er den gode kontakt mellem forældre og dagtilbud højt prioriteret i Helsingør Kommune. Det gælder både det daglige samarbejde om barnets og børnegruppens trivsel, udvikling og læring, og samarbejdet via forældrebestyrelser. Vores samarbejde er forpligtende og samskabende. Det er vigtigt, at man som forældre oplever tydelighed, gennemsigtighed og tryghed. Ud over den daglige dialog er en del af vores forældresamarbejde formaliseret gennem møder fra barnet starter i dagtilbuddet og til det skal videre i skole og SFO. Det kan fx være velkomstsamtale, sprogsamtale eller overleveringssamtale. Som forælder kan man altid kontakte dagtilbuddet, hvis man ønsker en samtale om ens barns trivsel eller udvikling. Hvis vi har brug andre fagpersoners vejledning inviterer vi til et dialogmøde med relevante samarbejdspartnere.

I Helsingør Kommune bruger alle dagtilbud Tabulex. Tabulex er et online kommunikations- og registreringsværktøj, der giver overblik over de informationer, der knytter sig til børnene og dagligdagen. Tabulex har et eget forældremodul. Her gives beskeder, nyheder, information om arrangementer osv.

Fælles tilgang i Børnehuset Hellebæk:

I Børnehuset Hellebæk prioriterer vi forældresamarbejdet højt, da et tæt samarbejde skaber de bedste betingelser for det enkelte barns trivsel, udvikling, læring og dannelse. Forældre og pædagogisk personale har hver især en særlig viden og erfaringer om barnet, der kombineret i et tæt samarbejde kan skabe endnu bedre betingelser for større trivsel og udvikling. Det kommer i høj grad barnet til gode, da understøttelse fra flere side forstørre effekten. Vi forholder os nysgerrigt til, hvordan de gør derhjemme, så vi kan få en bedre forståelse for barnet og det relationer, og på den måde kan vi trække på hinandens erfaringer og dermed skabe bedre betingelser for barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse. Vi prioriterer, at samarbejdet med forældrene bygger på tillid, åbenhed og dialog, og at vi sammen skaber den gode forbindelse mellem os som dagtilbud og barnets hjem. Vi er opmærksomme på, at hver forælder og familie er forskellige med forskellige behov, og at vi derfor må møde dem med åbent sind og tilgodese dem hver især inden for det, som er muligt og meningsfuldt ud fra vores ramme som dagtilbud både fagligt og organisatorisk.

Vi gør os umage med hele tiden at bevare og udvikle på den særlige kultur i huset, hvor forældrene tages med på råd både ift. små ting i barnets dagligdag fx aflevering om morgenen eller middagsluren, men også at de kan komme til os med fx ideer, bekymringer eller andet. Til både de formelle og uformelle forældresamtaler tager vi også her udgangspunkt i LØFT. På den måde får vi skabt en dialog, hvor vi sammen med forældrene kan finde løsninger, og vi er opmærksomme på, hvordan sproget skaber virkelighed, så vores fokus hovedsagligt er på, hvad vi ønsker mere af, og vi kan trække på det, vi allerede ved virker. Et eksempel kan være at tale med forældre om, hvad de oplever som en god aflevering om morgenen for dem og deres barn, og hvordan vi så sammen kan bruge den viden til at skabe en god aflevering for deres barn fremover.

Måden vi skaber muligheder for det tætte forældresamarbejde er bl.a. ved at gøre os tilgængelige, skabe gensidig tillid og dialog og ved at være tydelige i vores kommunikation. Det er særligt vigtigt for os, at vi er tilgængelige ved aflevering om morgenen og afhentning om eftermiddagen, hvor vi kan dele vigtige oplysninger for dagen, fortælle de små historier, dele med hinanden fx hvad barnet særligt er optaget af for tiden eller hvad vi har særligt fokus på at øve i øjeblikket. Det kan fx være interesser i barnets fritid, som vi kan bygge

videre på i lege og aktiviteter i dagtilbuddet, eller det kan være at skabe samarbejde om, at barnet skal lære at gå på toilettet eller tage tøj på, men det kan også være, hvordan vi har fokus på de sociale relationer og venskaber, som forældrene kan bakke op. Derfor er det vigtigt, at vi videreformidler, hvad der rører sig i børnefællesskaberne og italesætter spirende venskaber - herunder hvordan de som forældre kan påvirke det ved at tale videre om det derhjemme og være bevidste om måden, de omtaler de andre børn og finder på løsninger samt opfordrer forældrene til at invitere på legeaftaler udenfor dagtilbuddet. Det kan fx være at inddrage forældre i, hvordan vi arbejder med adgangsstrategier, så børnenes chancer øges for at komme med i legen og børnefællesskaberne. De kan fx hjælpe deres børn med at lære at afkode legens præmisser, således barnet bliver bedre til at få fornemmelse for, hvad de kan bidrage med i legefællesskabet og dermed være en attraktiv deltager i stedet for, at barnet fx opfordres til at spørge, om de må være med, da dermed er stor risiko for, at barnet bliver mødt med et nej af de andre børn.

Vi vil gerne tale de små, men vigtige øjeblikke op, og vi er meget bevidste om, hvilke historier og fortællinger vi sammen skaber om barnet. Vi gør også meget ud af, at videreformidle vores pædagogiske begrundelser og tanker, der ligger bag fx vores fysiske indretning eller aktiviteter ved at understøtte vores fortællinger om dagen med nogle af vores faglige refleksioner. I det daglige gør vi også meget ud af at vi i dialogen med forældre om barnets læring videreformidler de små fremskridt. Det kan, fx når et barn rykker efter en fælles indsats i forbindelse med Læse-leg, hvor vi kan fortælle de små gode historier og øjeblikke fra dagligdagen, hvor det kommer til udtryk.

Vi benytter Tabulex til at kommunikere med forældre om fx barnets lur, beskeder fra stuen, invitationer til arrangementer, forældre kan her melde ferie m.m. Vi anvender facebook til at give bl.a. forældre indblik i dagen med billeder og tekst, der fortæller dagligdagseksempler på vores pædagogiske arbejde særligt ud fra vores tre værdier, som er beskrevet tidligere.

Vores tætte samarbejde kommer særligt til udtryk i overgangene i børnenes liv fx når de starter i vuggestuen, skal rykke op i mellemgruppen/børnehaven eller når de skal videre i skole. Her samarbejder vi tæt med forældre således, at overgangen bliver en så tryk og god oplevelse for barnet som muligt. Vi indretter fx indkøring efter den enkelte familie og barnets behov i dialog med forældrene. I forbindelse med overgange afholder vi forældresamtaler, og vi tilbyder alle forældre en årlig forældresamtale. Derudover afholder vi mindre formelle samtaler ved fx overlevering af sprogvurdering eller sprograppen. Forældre kan altid bede om en samtale, hvis de er bekymrede for deres barns trivsel, udvikling eller læring – på samme måde afholder vi forældresamtaler efter behov, hvis vi er bekymrede for et barn.

Vi sætter en ære i, at alt pædagogisk personale kender alle børn, og at vi alle ved, hvad der rører sig i den enkelte familie. Vi vidensdeler derfor med hinanden i vores interne info-bog, på møder og på arbejdsmail, hvor vi alle gennemlæser referater fra møder, der omhandler husets børn. På den måde kan vi alle møde hver forælder og hvert barn, der hvor de er og med det som er aktuelt for dem hver især og samtidig som medarbejdere sparrer med hinanden på tværs af stuer og afdelinger, hvilket alt sammen er med til at forbedre det tætte forældresamarbejde ift. barnets muligheder for trivsel, udvikling og læring.

Vi har gennem tiden oparbejdet nogle gode traditioner i huset, som vi prioriterer højt, da de inviterer og inddrager forældre og andet familie til at være en del af vores skønne lille børnehus. Det kan fx være høstfest, bedsteforældre-plantedag, luciafest, arbejdsdage, eftermiddagskaffe. Det skaber en endnu bedre relation mellem forældre og medarbejdere og også forældrene imellem. Vi arbejder løbende på at forbedre og ændre vores arrangementer efter de børn og forældre, som er tilknyttet huset og så det samtidig hele tiden spiller sammen med det vi ellers står for og er mest optaget af fx nærvær og naturen. Et eksempel kan være vores luciafest, hvor vi er udendørs og tilbyder aktiviteter som fx juledekoration med materialer, som børnene har indsamlet på tur eller vores høstfest, hvor der er mulighed for at lave yoga på legepladsen.

I kraft af en engageret forældrebestyrelse bidrager forældrene indirekte til det pædagogiske arbejde med børns læring og børnefællesskaberne. Forældrebestyrelsen kan fastlægge principper for dagtilbuddets arbejde og for økonomien. Vi betragter forældre som ressourcer og medspillere i barnets hverdag i dagtilbuddet. Når forældrenes unikke viden bliver delt med dagtilbuddet, støtter det en øget sammenhæng for barnet, hvilket kan medføre øget tryghed og trivsel. Samarbejdet er derfor vigtigt og væsentligt for det store fællesmål at skabe rammer, som udvikler livsduelige børn, som er klar til den videre vandring efter deres tid i Børnehuset Hellebæk.

De forældre som sidder i forældrebestyrelsen repræsenterer de øvrige familier i huset, hvilket giver en mulighed for at få fornemmelse af, hvad der er vigtigt i forældregruppen og inddrage et forældreperspektiv. Bestyrelsen har en vigtig rolle i det grundlæggende arbejde med forældreengagement og er i kraft af dette deltagende i planlægning af sociale aktiviteter. Disse aktiviteter er både i vores åbningstid, men også sociale arrangementer for huset om eftermiddagen og ud på aftenen i hverdage, hvor personalet ikke er deltagende. Ydermere er forældresamarbejdet med bestyrelsen vigtig når vi for eksempel holder Luciafest eller andre familie aktiviteter hvor det pædagogiske personale har brug for flere hænder eller tovholder på diverse opgaver.

Det gode samarbejde med forældrebestyrelsen er med til at forme og videreudvikle en god kultur iht. kommunikation og videnformidling til de øvrige familier og den pædagogiske praksis med plads til forskellighed.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Fælles tilgang i Helsingør Kommunes dagtilbud:

I Helsingør Kommune arbejder vi efter planen *Inkluderende læringsmiljøer for børn og unge i Helsingør Kommune*. Her er de overordnede mål at styrke dialogen og samarbejdet blandt professionelle og forældre på børne- og ungeområdet, at styrke de professionelles kompetencer og deres evalueringskultur, at styrke den forebyggende indsats, samt at styrke børnenes læring, faglighed og trivsel som forudsætning for inklusion. På skole- og dagtilbudsområdet udmøntes målene i fem indsatsområder: 1) Fælles sprog og ensartede tilgange, 2) overgange, 3) elevfravær, 4) kompetencer og videndeling i en ny organisering og 5) strategier og værktøjer som understøtter arbejdet med inkluderende læringsmiljøer.

Som en del af indsatsområderne er den løsningsfokuserede tilgang LØFT implementeret i kommunen. Tilgangen bygger på et værdisæt og en metode, hvor det handler om at styrke og bygge videre på det, der allerede virker. Der sættes mål for udvikling med afsæt i barnets og gruppens ressourcer. Derudover anvendes Tværfagligt Forum og Børnelinealen. Tværfagligt Forum er en samtale omkring et eller flere børn med fast deltagelse af leder, sprogvejleder/primær pædagog, talepædagog og en psykolog. En gang i kvartalet deltager også sundhedsplejerske og socialrådgiver. Børnelinealen er et fælles fagligt værktøj i forhold til at forstå trivsel og udvikling for børn og unge i samarbejde mellem Center for Dagtilbud og Skoler og Center for Børn, Unge og Familier. Børnelinealen tager afsæt i en anerkendende og løsningsfokuseret tilgang. Børnelinealen bruges til at tydeliggøre, hvorvidt nogle børn har brug for særlig hjælp og støtte i en periode, og i givet fald hvilken.

Overgangsindsatsen skal være med til at sikre en tidlig og forebyggende indsats med særlig fokus på tosprogede børns sproglige udvikling. I dagtilbuddene har alle medarbejdere fokus på at skabe inkluderende læringsmiljøer. I Center for Dagtilbud og Skoler er ansat inklusionsvejledere som også kan inddrages ved behov.

Fælles tilgang i Børnehuset Hellebæk:

Børn i udsatte positioner forstår vi i Børnehuset Hellebæk som en sammensat gruppe af børn. Det kan fx være børn med fysisk/psykisk funktionsnedsættelse, børn med en svag socioøkonomisk baggrund eller børn i risiko for at stå udenfor de små og store fællesskaber m.fl.

I arbejdet med børn i udsatte positioner har vi et særligt fokus på at flytte fokus fra det enkelte barn til de pædagogiske læringsmiljøer, som børnene tilbydes – herunder, hvordan fx struktur og barnesyn i høj grad påvirker barnets muligheder for trivsel, udvikling, læring og dannelse. I den forbindelse drages der stor fordel af vores LØFT-tænkning, da vi er opmærksomme på, hvilke historier, vi fortæller om barnet både til hinanden og til de andre børn samt forældre.

I det pædagogiske arbejde med børn i udsatte positioner er sammenspillet mellem barnet og det pædagogiske personale helt afgørende. Det er vores ansvar, at børn i udsatte positioner støttes, bliver stimuleret og mødes med positive forventninger og ses som betydningsfulde deltagere i børnefællesskaberne. Det er vores opgave at udfordre det enkelte barn, der, hvor det er og med dets individuelle forudsætninger således, at barnet oplever at kunne mestre udfordringerne både i børne- og vokseninitierede lege og aktiviteter. Det kan fx være et barn, der har fysisk funktionsnedsættelse, og dermed i nogle sammenhænge kan være i en udsat position, men som har stærke sproglige kompetencer. Ved at igangsætte en aktivitet eller leg, hvor sproget er centralt fx billedlotteri har barnet mulighed for at gå forrest og indtage en aktivt deltagende position i de mindre fællesskaber.

På samme måde igangsætter vi skiftende aktiviteter, hvor forskellige børn, af den ene eller anden grund er i en udsat position, kan gå forrest. Derved skaber vi et læringsmiljø, som giver mulighed for, at alle hver især mærker følelsen af, at de er en værdifuld deltager i fællesskabet. Vi vil gerne bidrage til, at hvert barn oplever, hvordan de hver især har ting de er gode til, selvom der er ting, de kan blive bedre til ved at øve sig, og det er ok, fordi de uanset hvad er gode nok ligesom de er.

Det er vigtigt for os i huset og på stuerne, at vi er gode til at italesætte, når der er børn, der fx holder fri, så alle børn oplever, at vi i stuefællesskaberne bemærker, hvem der mangler. Alle børn er en del af fællesskaberne også selvom, de ikke fysisk er til stede den pågældende dag.

Et andet eksempel på, hvordan vi gennem vores læringsmiljø understøtter arbejdet med børn i udsatte positioner kan være vores omfattende fokus på børn og leg. I legefællesskaberne er der børn, der periodevis er i en udsat position, idet de kan have svært ved at komme ind i børnefællesskaberne. Vi arbejder i huset med at kvalificere alle børns deltagelsesmuligheder i legen bl.a. ved, at vi hele tiden er opmærksomme på, hvordan legene og legefællesskaberne udvikler sig, og hvordan børnene grupperer sig og positionere sig i legene. Vi vejleder børnene i fordelagtige adgangsstrategier og hjælper dem med at afkode legen, så det enkelte barns muligheder for deltagelse i leg øges. Det er nødvendigt, at vi som pædagogisk personale er til stede, så barnet ikke efterlades alene på det helt afgørende tidspunkt og i den udsatte position, hvor det bliver afgjort, om det er inkluderet eller ekskluderet i legen. I den forbindelse er det også vigtigt med et godt og tæt forældresamarbejde, således at indsatsen understøttes og bakkes op derhjemme. Dette er uddybet i forudgående afsnit.

I arbejdet med børn i udsatte positioner kan vi trække på andre faggruppers viden og ekspertise, da de kan give os sparring og hjælpe os med at se nye perspektiver, finde andre løsninger og handlemuligheder. Vi arbejder ud fra filosofien om, at vi hellere vil gøre lidt for meget lidt for hurtigt end det modsatte. Vi har et godt tværfagligt samarbejde fx gennem TF (Tværfagligt Forum) og med Specialpædagogisk team. Vi benytter møderne til faglig sparring, til at blive forstyrret og nuancere vores blik på, hvordan vi kan komme videre ift. at hjælpe enten et enkelt barn, der måske af en eller flere grunde er i en udsat position eller i risiko for at blive det eller nogle mønstre i en børnegruppe, som vi gerne vil blive klogere på. I den forbindelse inddrager vi forældrene, og børnene tages altid op med forældrenes samtykke. Dette tværfaglige samarbejde er derfor en vigtig del af arbejdet med at tilrettelægge læringsmiljøer, der kommer børn i udsatte positioner til gode.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Fælles tilgang i Helsingør kommunens dagtilbud:

I Helsingør kommune samarbejder vi om at give børn gode og sammenhængende overgange fra hjem til dagtilbud og mellem dagtilbud, skole, SFO og fritidsklub. Inden børnene starter i skole skal de forberedes grundigt og i god tid. Børnenes egne forestillinger og fortællinger om skolen bringes i spil og erstattes af konkret viden gennem samtaler og besøg på skolen. Derigennem får de godt kendskab til, hvem de kan møde i nye omgivelser, og hvordan lokaler og bygninger ser ud i SFO og skole. Vi voksne omkring barnet mødes og deler viden og information for at sikre os den bedste overgang. Vi har i kommunen udarbejdet en pjece om overgangen fra dagtilbud til SFO og skole som kan læses [her](#).

Fælles tilgang i Børnehuset Hellebæk:

Vi har i børnehuset en skolegruppe, som er for de børn, der skal i skole i det kommende år. Den gruppe kan variere fra 3 – 15 børn, og formen kan derfor også variere. Det er vores fornemmeste opgave at sørge for, at de børn vi sender afsted til børnehaveklassen er i trivsel, fulde af lyst til at lære, mod og nysgerrighed - og ikke mindst har en tro på, at det bliver fantastisk at få nye venner og tilegne sig en masse ny viden. Som pædagogisk personale er det vores opgave, at vi støtter hvert barn i gruppen i troen på dem selv ved anerkendelse og ved at udfordre dem i et trygt miljø. Vi anvender LØFT og anerkender hvert barn og taler med dem om, hvad der gik godt, og hvad de kan gøre anderledes eller mere af ud fra det, alt efter giver mening i forhold til deres nærmeste udviklingszone.

Vi benytter både yoga og mindfulness, hvor børnene lærer deres egen krop at kende, og hvor de får værktøjer til at styre og bruge deres vejtrækning konstruktivt. Vi forsøger at skabe muligheder for, at børnene kan trække på disse værktøjer og erfaringer i forskellige dagligdagssituationer. Det gør vi fx ved at huske dem på det i forskellige situationer, hvor vi oplever, at de kan drage nytte af det. Det kan være, når pulsen kommer op i konfliktsituationer, eller når noget "bare" er svært, men det kan også være, når pulsen skal ned igen efter vild leg eller til at skabe ro i krop og sind, så det fx er nemmere at koncentrere sig.

I skolegruppen har vi et særligt fokus på at det at samarbejde, således at de sammen øver sig i at finde løsning på en opgave, lytte til hinanden eller at hjælpe til med frokosten m.m. Det kan også være, at de skal lave en stopmotion-film sammen, og dermed give plads til hinandens ideer, indtage forskellige roller og opleve det at skabe noget sammen.

Gruppen bliver præsenteret for tal, bogstaver, former, farver og mønstre. Dermed har vi på forskellige måder fokus på matematisk opmærksomhed. Eksempler kunne være at tegne og klippe bogstaver eller bygge mønstre og skulpturer med klodser af forskellige former og farver.

Alle børn lærer at skrive deres navn og resten af alfabetet samt lærer om talrækken. Derudover får gruppen læst højt, så de øver sig i at lytte, men samtidig får en forståelse af bøger fx skelne forside, bagside, ryg samt læseretning m.m.

Det er vigtigt for os at skabe et trygt og roligt læringsmiljø, der giver mulighed for at øve sig i at kunne koncentrere og fordybe sig i herunder at øve sig i at arbejde fokuseret og færdiggøre en opgave.

Målet i dette pædagogiske arbejde er også, at børnene bliver mere selvhjulpne, så fx de selv kan tage tøj på og klare toiletbesøg, når de starter i børnehaveklasse, samt at de kan vente på tur og modtage en besked - både individuel og kollektiv og agere ud fra beskeden.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Fælles tilgang i Børnehuset Hellebæk:

I vores børnehus inddrager vi på forskellige måder lokalmiljøet i arbejdet med at etablere vores pædagogiske læringsmiljøer. Først og fremmest er vi en naturdagtilbud, og vi tilbringer en stor del af vores dag ude og i naturen i vores nærmiljø og vi opfatter naturen som vores forlængede legeplads og derfor som et vigtigt element ift. at skabe læringsmiljøer, der giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Vi arbejder fx ud fra et årshjul med månedstemaer, som alle har med natur at gøre, og at vi går højt op i at tænke naturen ind alle de steder, vi kan - herunder også i vores fysiske indretning og ved at tage materialer fra naturen med tilbage til børnehuset og fx bruge dem i vokseninitierede aktiviteter. Eksempler på måder vi benytter naturen omkring os kan være, at alle stuer går på tur hver uge, nogle har en skov-uge, hvor hele formiddagen bruges i naturen, vi har sammen med børnene bygget en hule i skoven, som besøges igen og igen, vi deltager i skralde-uger, hvor vi samler skrald i naturen, vuggestuebørn, der kører på løbemotorcykel på skovstierne, vi går tur til kirkegården eller folden med heste og gæs. Hestene lejer vi til vores årlige høstfest, så dette er også en af måderne, vi inddrager lokalmiljøet i vores pædagogiske læringsmiljøer. Vi bruger ikke kun naturen til at gå tur, men vi opholder os i naturen, sanser naturen og prioriterer det at være i og med naturen.

Derudover så laver vi ind i mellem yoga på vores ture fx ved søen eller ved Hammermøllen med børn i alle aldre. Vi går små ture, hvor vi fx sidder ved søen og lytter til naturens lyde, finder smådyr i skovbunden eller tager billeder af spirerne, der er vokset siden sidst, vi var forbi, og vi går de lange ture fx til stranden, hvor vi klatrer på de store sten, jagter bølgerne og kaster sten i vandet.

Vi opfatter på os selv som naturdetektiver, der går på opdagelse i naturen omkring os sammen med børnene og sammen kan vi mærke det naturen tilbyder som både er ro, nærvær, fordybelse og masser af sanseoplevelser herunder også hvordan naturen kan være vild fx med blæst, regn og slud samt hvordan vi i naturen kan udfordre vores kroppe, få fælles oplevelser i små og større fællesskaber samtidig med, at børnene får mulighed for at få indsigt og viden om naturen, dyrelivet og dets kredsløb, og hvordan vi passer på den.

Vi oplever ofte, hvordan naturen inviterer til leg og fantasi fx når børn "fisker" med pinde i åen eller kigger efter hajer og krokodiller i søen, og hvordan børnene selv har ideer til, hvor turene kan gå hen og dermed have medbestemmelse og indflydelse på læringsmiljøet.

Andre eksempler på, hvordan vi inddrager vores lokalmiljø er vores samarbejde, når vi får besøg af en naturvejleder fra Nyruphus, som kommer og tager med os på ture og kan bidrage med både viden og aktiviteter, som passer med vores aktuelle tema. Et andet eksempel på et lokalt samarbejde, der går igen år efter år er med Hammermøllen. Op til jul laver en gruppe børn fra børnehaven nogle personlige papirengle til at pynte i Hammermøllens cafe. Når børnene afleverer englene, byder cafeen som en årlig tradition på æbleskiver og saftevand, og derudover får vi et juletræ til gengæld, som vi sammen med børnenes familier pynter til vores årlige Luciafest i børnehuset. Når vi når til fastelavn, så pynter nogle børn også Hammermøllens fastelavnstønder, som hvert år inviterer børn og familier til en hyggelig fastelavnsfest i weekenden.

Desuden har vi været med i forskellige projekter i samarbejdet med andre institutioner i kommunen, kunstnere, der har deltaget i vores aktiviteter og præget vores læringsmiljø fx med lyd, kunst, stopmotion-film mm. Samarbejde med lokalmiljøet har givet børn og medarbejdere oplevelser som fx en koncert på Marienlyst slot, årlig julefest på Kronborg og oplevelser med film og højtlesning på biblioteket på Kulturværftet.

Ydermere kan eksempler være, at vi har en frivillig bedste, som ofte kommer og deltager i vores dagligdag, at vi benytter offentlig transport enten for at komme fra A til B eller for oplevelsen i sig selv ved at køre med det lille tog i vores nærmiljø. Mange gange om ugen lytter vi til hornet, når det lille tog passerer i skoven og vi vinker, når det kører forbi os. Det kan også være på ture til Øresundsakvariet, hvor man kan røre ved nogle af havets dyr, når børnene er med i det lokale supermarked og handle eller når vi inviteres hjem af børns forældre eller bedsteforældre fx i haven for at se høns eller grise – alt sammen er med til at præge vores pædagogiske læringsmiljøer. Vi samarbejder desuden med de lokale skoler i overgangen til børnehaveklassen. Læs mere i foregående afsnit herom.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Fælles tilgang i Børnehuset Hellebæk:

I Børnehuset Hellebæk har vi ift. børnemiljøet taget udgangspunkt i det tidligere omtalte KIDS-materiale. Begrebet børnemiljø skal forstås som den samlede betegnelse for det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø. KIDS tager helt overordnet udgangspunkt i, at pædagogisk kvalitet omhandler både det, at børnene lever et godt børneliv nu og her og som en vigtig livsperiode i sig selv og ikke kun som en forberedelse til skole- og voksenlivet (being), men også børnenes muligheder for at udvikle de færdigheder og kompetencer, der giver dem de bedste muligheder ift. at indgå i det samfund, som de vokser op i og er en del af (becoming). Dette ligger Helsingørs kommunes fælles kvalitetsdefinition sig op ad. Den fælles definition indeholder 4 elementer: nærværende samspil, børnefællesskaber, livsduelighed og forældresamarbejde. På samme

måde indeholder KIDS-materialet en lang række uddybende faktorer, som har betydning for kvaliteten i det pædagogiske arbejde i dagtilbud og udviklingen heraf.

I forhold til den fysiske indretning betyder det, at vi har fået indrettet alle stuer med skillevægge således, at der skabes rum i rummet, og at der er mindst er fem forskellige legezoner. På den måde er der gode muligheder for, at børn og voksne kan fordele sig i mindre grupper og lege mere uforstyrret og med større fordybelse. Derudover varierer som beskrevet tidligere de forskellige legezoner, så der på alle stuer er mulighed for at lege enten i en zone med konstruktionsleg, rolleleg, høj intensitet eller en rolig-zone samt en fleksibel zone, som vi skifter løbende ud fra den pågældende børnegrupes ønsker, behov eller interesser. Vi bestræber os på, at det meste legetøj er tilgængeligt i børnehøjde, og at zonerne er tematiseret og tydeligt afmærket, så det er nemt for børnene at afkode, hvad zonen kan tilbyde og har af muligheder.

Udendørs har alle stuer en stor fælles legeplads, som er indrettet med forskellige muligheder for leg og aktivitet fx en stor sandkasse med små legehuse, der er indrettet som butikker, gynger for små og store to steder på legepladsen, cykelbane, klatreborg med rutsjebane, forhindringsbaneredskaber, gemmesteder, klatretræ, frugttræer og buske samt en overdækket pergola, hvor der er reoler med tilgængelige redskaber fx papir og tusser og legetøj som dukker, dyr, biler, klodser m.m. Vi oplever, at børnene har stor glæde af, at de kan fordele sig over hele legepladsen og at de kan lege på tværs af stuer og alder. Vi oplever, hvordan de største børn har en særlig opmærksomhed på de mindre børn og viser omsorg og tager hensyn samtidig kan de mindste børn spejle sig i de store og lære heraf. Vi har også fælles garderobe, hvilket betyder, at vi må strukturere os, så vi ikke er for mange ad gangen, så der er mulighed for at øve selvstændighed, men samtidig kan det at dele garderobe også her give børnene mulighed for at hjælpe hinanden på tværs fx med at hænge tøjet op på knagen eller nå kurven, der står højt oppe.

Vi har i tråd med KIDS fordelt børnegrupperne på stuerne således, at der er max 10 børn på hver vuggestue og max 20 for børnehavebørn. Antallet af børn i vores mellemgruppe varierer alt efter om børnenes alder i gruppen ligger sig tættest på vuggestuebørn eller børnehavebørn.

Som en del af det fysiske børnemiljø har vi besluttet, at vi indenfor er skofri, at vi vasker hænder, når vi kommer om morgenen og inden måltider og efter bleskift, og så luffer vi ud dagligt. Alt sammen for at opretholde en god hygiejne og et godt indeklima. Vi benytter desuden tæpper, gardiner i indretningen og fordeler os i mindre grupper bl.a. for at mindske støjniveauet indenfor. Vi benytter uderummet en stor del ad dagen og så meget som det er muligt og giver mening ift. børnegrupper, aktiviteter, lege og strukturelle fordele.

Det psykiske børnemiljø er helt afgørende for, at vores børnehus er et rart sted at være og for, at børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse kan være omdrejningspunktet i vores daglige pædagogiske arbejde. Derfor er det også en af vores grundlæggende værdier, at der er en varm og imødekomende atmosfære uanset, hvem der kommer ind i huset. Derudover så er vi et lille hus, hvilket betyder, at vi kender alle børn, og ved hvad, der rører sig for tiden hos det enkelte barn og familie, hvilket er en stor fordel. Ydermere er samspillet mellem både børn og voksne helt afgørende for det psykiske børnemiljø, så derfor sætter vi en ære i, at samspillet altid er præget af gensidig respekt, tolerance, lydhørhed og troen på de gode intentioner. Vi tager som sagt udgangspunkt i LØFT, hvilket viser sig, når vi skal støtte op om børnenes indbyrdes samspil, herunder om børnenes sprogbrug og handlinger indbyrdes, hvor de må respekterer hinanden og hinandens forskelligheder samt kunne sætte sig i den andens sted. Det gælder også i vores samspil med hinanden som voksne, både medarbejdere imellem, og i samspillet med forældrene. Her er vi rollemønstre, som skal vise, hvordan vi er nysgerrige på hinanden og benytter dialog til sammen at finde løsninger eller veje at gå. En af vores styrker i denne sammenhæng er vores stærke kollegiale samarbejde og gode arbejdsmiljø.

Et eksempel på, hvordan det pædagogiske arbejde med det psykiske børnemiljø gør sig gældende i dagligdagen kan fx være, hvordan børnene bliver mødt med en særlig opmærksomhed om morgenen, og det pædagogiske personale hilser med navns nævnelse samt hjælper eller støtter op i overgangen fra hjem til dagtilbud. På samme måde om eftermiddagen, hvor alle børn går hjem med det pædagogiske personales opmærksomhed rettet mod dem.

Det er vigtigt for os, at forældrene har mulighed for at give vigtige beskeder, der kan have betydning for barnets dag, og ligesådan kan vi overlevere små fortællinger fra dagen, så forældrene ved, hvad der har været særligt for dagen eller et særligt øjeblik. Dermed har forældrene bedre forudsætninger for at tale med barnet derhjemme om dagen.

Derudover er vores gennemgående udgangspunkt i zonen for nærmeste udvikling, og det, at vi prioritering af det nærværende samspil, en stor del af at integrere det psykiske børnemiljø i etableringen af vores læringsmiljøer.

Et andet eksempel fra vores pædagogiske praksis kan være i konfliktsituationer, hvor begge parter oplever af situationen altid tages alvorligt, og at alle følelser er legitime. Som pædagogisk personale kommunikerer vi med børnene efter alder, forudsætninger, udvikling og behov. Samtidig forholder vi os undersøgende ift. hvad der er på spil og sætter ord på for at sikre sig, at alle involveredes oplevelse og intentioner er forstået korrekt. Det gør vi bl.a. ved at benytte vores gode kendskab til det enkelte barn herunder ved, at vi er opmærksomme på hele barnets kommunikation både kropsligt og verbalt samt afstemme emotionelt. Desuden har vi et særligt blik på de børn, der af forskellige grunde kan befinde sig i udsatte positioner og er bevidste om, hvordan vores egen rolle påvirker dette, og hvordan vi ved at justere vores læringsmiljøer kan være med til at forbedre det enkelte barns position i forskellige sammenhænge.

Det, at vi arbejder ud fra LØFT har også stor påvirkning på det psykiske børnemiljø, fordi det betyder, at vi har en særlig forståelse af, hvad narrativer betyder både for barnets opfattelse af sig selv, men også af de andre i fællesskaberne, og hvor stor magt sproget har fx i forhold til, hvordan børnene omtales og hvad der forventes af dem. Vi bestræber os derfor på, at fortælle de gode historier og have positive forventninger til alle børn. Det betyder, at hvis der fx er noget der er svært for et barn i en periode, så kan vi have aftaler med forældrene om at have telefonisk kontakt omkring de beskeder, som barnet ikke skal overhøre. På den måde kan vi ved afhentning om eftermiddagen udvælge de positive historier og sammen fortælle dem til forældrene for netop at styrke de fortællinger, vi gerne vil have flere af.

Det æstetiske børnemiljø i Børnehuset Hellebæk er i høj grad præget af vores store forkærlighed og fokus på naturen. Vi har indrettet os indenfor med naturens farver og materialer og stuenavne og udsmykning tager alt sammen udgangspunkt i naturen. Vi har indrettet os med mere faste elementer fx grønne skillevægge, smukke naturmalerier i forskellige størrelser samt grene og dyrefigurer i loftet, som vi håber virker stimulerende og inspirerende på børnene. Derudover så udsmykker vi huset med produkter, som vi laver med børnene særligt med naturens materialer og billeder af det aktuelle tema. Når et tema afsluttes afholder vi åben fernisering for forældrene. Her arrangeres alle billeder og produkter i fællesrummet.

En vigtig del af det pædagogiske arbejde med børnemiljø er at inddrage et børneperspektiv. Det gør vi på forskellige måder og på forskellige niveauer. Det kan være, når vi trækker på vores generelle viden om børn, og dermed tager beslutninger ud fra vores faglige viden og erfaringer, eller når vi trækker på vores særlige viden om og kendskab til fx børnene på stuen eller det enkelte barn, samt når vi spørger børnene selv. Det er vigtigt for os, at børnene tages med på råd, når de også har en reel mulighed for at påvirke en evt. beslutning eller forandring, og at børnene inddrages på en måde som er meningsfuld efter alder og modenhed. Vi har oplevet, hvordan det at spørge børnene selv er virkelig værdifuldt, og hvordan de har en vigtig viden, erfaringer og gode ideer at trække på fx i forbindelse med, hvordan lege kan blive mere inkluderende.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Fælles tilgang i Børnehuset Hellebæk:

I vores børnehus er det meget vigtigt for os, at hvert enkelt barn føler sig set og hørt og har oplevelsen af at være en værdifuld deltager i både de små og store fællesskaber. Det er vores fornemmeste opgave at møde hvert barn, der hvor de er og med dets individuelle forudsætninger, og at hvert enkelt barn får følelsen af at blive mødt i deres følelser – uanset, hvad følelsen omhandler. Vi er bevidste om, hvordan omsorg og nærvær er helt afgørende for barnets tilknytning samtidig er samspillet med de voksne yderst vigtig ift. barnets egen oplevelse af sig selv og dets væren.

Vi er optagede af, at vores samspil med hvert enkelt barn tager udgangspunkt i LØFT og zonen for nærmeste udvikling, så vi kan støtte barnets egen fornemmelser, tro og oplevelse af at kunne selv og i samspil med andre samt udvikler tillid til egne potentialer og får oplevelsen af, at de selv kan byde ind med gøre en forskel og tages alvorligt om det så er i en konfliktsituation, input til legen eller et forslag under en planlagt aktivitet. Vi har blik for det enkelte barns naturlige udvikling og er opmærksomme på, hvordan vi i kraft af vores læringsmiljøer kan justere, så muligheden for dette kan styrkes. Vi går i hele børnehuset derfor meget op i at organisere os i små grupper - både vores opdeling af stuer, men også i løbet af dagen og i fx de vokseninitierede aktiviteter samt i vores fysiske indretning.

Et eksempel på dette socialdidaktiske arbejde kunne være, hvordan vi fx anser garderoben som et læringsrum, der giver mulighed for at et barn udvikler sig og troen på egne evner via samspillet med andre. Vi kan fx opleve, hvordan et barn kan have glæde af at få en sidemand, som er med til at motivere barnet til at øve i at tage tøj på selv. Det kan enten være, fordi barnet har lyst til at komme i tøjet, så de kan komme hurtigt ud at lege, men det kan også være, fordi de kan skiftes til at hjælpe hinanden, så de får øvet det de hver især næsten kan. På den måde får barnet med hjælp fra både det pædagogiske personale og de andre børn mulighed for at øve sig med udgangspunkt i zonen for nærmeste udvikling og dermed gennemgå en personlig udvikling samtidig med relationen til et eller flere andre børn styrkes.

I arbejdet med vores pædagogiske læringsmiljø ift. at understøtte det enkelte barns personlige alsidige udvikling, tager vi bl.a. udgangspunkt i vores tre grundlæggende værdier, som tidligere beskrevet omhandler, at alle i huset bliver mødt med nærvær i en varm og humørfyldt atmosfære, og at vi skaber rammer, der gør det muligt, at hvert enkelt individ, føler sig set og betydningsfuld i denne verden samt at det pædagogiske arbejde er af høj kvalitet med særligt fokus på aktiviteter med naturen og nærværet i højsædet.

Vi har de sidste par år gået ekstra meget på opdagelse i, hvad legen betyder for det enkelte barns muligheder for at udvikle engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Ud fra barnets perspektiv vil det at være deltagende i legefællesskabet være selve meningen med hverdagslivet. Vi er derfor bevidste om, hvordan barnet konstant vil øve sig på at få adgang til legen og deltage i den, og at legen derfor er det rum, hvor der er mest på spil. Derfor er vi som pædagogisk personale yderst opmærksomme på, hvordan legene og legefællesskaberne udvikler sig. Vi skal være aktivt tilstede og tilgængelige for at kunne understøtte eller vejlede i fordelagtige strategier, så det enkelte barns muligheder for deltagelse i leg øges.

Vi træder ind og ud af forskellige roller alt efter, hvordan legen udvikler sig. Det kan være ved at skifte mellem at være igangsætter, inspirator eller påtage sig enten en mere observerende eller mere aktiv rolle i legen, og samtidig skifter vi både i leg og aktiviteter mellem det at være bagved, ved siden af og foran alt efter vurderingen af det enkelte barns behov og den pågældende situation. Derudover er det at arbejde pædagogisk med afkodning helt grundlæggende i vores arbejde med barnets deltagelse, trivsel og læring. Det handler både om, hvordan vi selv afkoder børnene og her spiller vores barnesyn en væsentlig rolle, men det er samtidig også, hvordan vi kan hjælpe børnene med at afkode hinanden og legens spilleregler.

Vi er meget optagede af, hvordan vi ved at flytte vores fokus til de pædagogiske læringsmiljøer, som børnene tilbydes – herunder fx hvordan vores struktur eller barnesyn i høj grad påvirker det enkelte barns deltagelsesmuligheder, og vi kan dermed blive klogere på, hvordan vi kan understøtte det enkelte barns muligheder for at udforske, udfolde og erfare sig selv både på kendte og nye måder uanset køn eller social- og kulturrelbaggrund.

Det kan eksempelvis være, hvis et barn har svært ved at komme ind i legene på legepladsen, så kan vi som pædagogisk personale gå undersøgende til værks ift. hvad der kunne ændres i det læringsmiljø som barnet tilbydes, så betingelserne for at komme ind i legefællesskaberne blev forbedret. Måske kan vi ændre på strukturen, så barnet fx kommer først i garderoben, og dermed kan nå ud og få en plads i fugleredegyngen eller vi kan ændre på tilbuddet af tilgængeligt legetøj på legepladsen, så der fx er klodser at bygge med, hvis det er noget barnet er god til. På den måde kan ændringer i læringsmiljøet give barnet bedre forudsætninger for, at de andre børn får øje på den værdi, som barnet kan tilføre legene på legepladsen.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Fælles tilgang i Børnehuset Hellebæk:

I vores børnehus er det vigtigt for os, at vores læringsmiljø understøtter, at alle børn trives bedst muligt og indgår i sociale fællesskaber, som danner rammen får, at alle børn kan udvikle empati og tætte relationer til både de andre børn og det pædagogiske personale, der er tæt omkring dem. Når vi tilrettelægger vores pædagogiske læringsmiljø i fht. at understøtte børnenes sociale udvikling tager vi udgangspunkt i, at børns sociale læring og udvikling fremmes bl.a. gennem leg.

Vi anskuer legefællesskaberne som pædagogiske mulighedsrum, hvor vi som pædagogisk personale kan indtage forskellige roller og positioner ift. børnenes leg. Alt efter de pædagogiske begrundelser bag rammer sætter vi legen, skærmer og værner om den samtidig med, at vi på forskellig vis kan igangsætte, bidrage til og deltage i legen. Vi iagttager børnenes i deres leg, og dermed får vi et indblik i, hvordan børnene positionerer sig i legefællesskabet, og hvordan de enkelte bidrager til legen og formår at afstemme sig efter hinanden. På den måde får vi et bedre blik for i, i hvor høj grad en børnegruppe har brug for støtte til ift. deres sociale handlemuligheder, adgang til legefællesskaberne og forskellige deltagelsesformer. Vi er i den forbindelse bevidste om de dilemmaer, som kan opstå ift. at skulle balancere mellem hensynet til individet og til gruppen. Det er derfor vigtigt for os, at vi i de planlagte voksenstyrede aktiviteter opdeler børnegruppen i mindre grupper og er velovervejede i forhold til, hvad børnene skal have ud af aktiviteten, og hvordan de i kraft af deres indbyrdes relationer kan være med til at løfte hinanden. Vi fokuserer i højere grad end tidligere på, hvad outputtet bliver for børnegruppen kontra inputtet.

På samme måde opdeles op børnene i mindre grupper under fx leg eller spisning, så der tages højde for fx børnegruppens sammensætning herunder relationer mellem børn og pædagogisk personale med udgangspunkt i børnegruppens muligheder for at styrke trivsel udvikling, læring og dannelse.

Vi anser forskellighed som en ressource og bestræber os på, at vi møder alle børn med positive forventninger, og at vi skaber rammer således, at de i sociale fællesskaber oplever at høre til, at de kan bidrage værdifuldt til fælles lege, aktiviteter og samspil. Det gør vi fx ved at gøre brug af børnenes ideer til en leg eller aktivitet, bakke op undervejs eller når vi hjælper og støtter op om, at børnene får sat ord på handlinger, intentioner og følelser. På den måde kan børnene få en større forståelse for hinandens forskelligheder eller udgangspunkt og dermed skabes rammen for, at børnene udvikler empati – herunder både det at kunne mærke egne følelser og også kunne sætte sig ind i andres følelser og oplevelsesverden.

Det relationelle arbejde med empati hænger også sammen med måden, vi tænker dannelse i vores daglige pædagogiske arbejde med social udvikling, da dannelse kan forstås som selvbestemmelse, medbestemmelse og solidaritet. Når vi tager udgangspunkt i, at relationerne mellem barn-barn og voksen-barn skal bygge på ligeværd, forståelse og indlevelse, så er det med til at skabe en ramme, hvor børnene udvikler selvstændighed og får medbestemmelse og samtidig begynder at forstå, hvordan egne handlinger får betydning for de andre og de små og store fællesskaber, vi indgår i i løbet af dagen og dermed kan øve sig i at handle solidarisk.

Både i aktiviteter, rutiner og leg opstår uenigheder, konflikter og forhandling børnene imellem, hvilket alt sammen giver børnene mulighed for at øve sig i at gå på kompromis, finde løsninger, forstå den andens perspektiv og hele tiden forsøge at finde balance i at blive hørt og samtidig lytte til den anden, så fx legen kan fortsætte. Disse konflikter er en vigtig del af den sociale udvikling, og vi skal som pædagogisk personale have fornemmelse for, hvor meget understøttelse hver konflikt og hvert enkelt barn har brug for, således de selv kommer på banen ift. at løse det og får eksperimenteret med at finde løsninger, men at det foregår på en måde, hvor alle kommer til orde og bliver taget alvorligt og de personlige grænser bliver respekteret. Det kan fx være ved at hjælpe børnene med at få sat ord på deres følelser og intentioner. Det er vigtigt for os, at børnene har oplevelsen af, at alle følelser er legitime. Vi gør i den forbindelse brug af bl.a. børnemøder til at inddrage børnenes perspektiv, tale om følelser og sammen finde løsningsforslag på forskellige genkendelige situationer fx det at blive holdt udenfor. Vi benytter materiale fra Maryfondens Fri for mobberi-kuffert med bamsevenner, sange, historier og særligt dialogkort, hvor børnene selv kan komme på banen. Derudover så inddrager vi også forældrene i, hvad der rører sig i børnegruppen og tager dialog med dem omkring, hvilken rolle de kan spille ift. børnenes sociale udvikling. Denne dialog kan nuancere forståelsen af barnets sociale liv i dagtilbuddet og samtidig give en endnu bedre forståelse af barnets perspektiv. Vi er også meget opmærksomme på, at vi som pædagogisk personale er gode rollemodeller, og der i huset er en god og respektfuld tone overfor alle store som små. Vi går højt op i, at vi lever vores værdier og er autentiske i måden at møde børn, forældre og hinanden på. Det er vigtigt for os, at der er plads til vores forskelligheder og interesse for hinandens perspektiv.

I arbejdet med social udvikling benytter vi også andre aktiviteter som fx yoga, hvor børnene byder ind på forskellige måder fx ved at vælge yogastillinger eller er med til at skabe handlingen i fortællingen undervejs. På den måde skiftes børnene til at lytte til hinandens input og udføre stillingen eller bygge videre de andres input til historien. Det er i den forbindelse vigtigt at kunne vente på tur og give hinanden plads. På samme måde bruger vi børnemassage til at mærke egen og de andres grænser, men også at sammen mærke indre ro og yde fysisk kontakt og omsorg for hinanden. Det giver mulighed for, at børnenes relationer styrkes indbyrdes, men det giver også en følelse af samhørighed som gruppe samt at øve det at have en god empatisk tilgang til hinanden både fysisk og mentalt.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Fælles tilgang i Børnehuset Hellebæk:

I vores børnehus er kommunikation og sprog en stor del af vores grundlæggende pædagogiske arbejde og i kraft af LØFT-tænkningen arbejder vi ud fra forståelsen af, at sprog skaber virkelighed og at sprog, virkelighedsforståelse, forventninger og handlinger påvirker hinanden gensidigt.

Kommunikation og sprog er centralt ift. at indgå i fællesskaber, danne relationer og venskaber. I denne sammenhæng er barnets muligheder for at deltage i fx legefællesskaberne en stor del af det at opnå erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som kan anvendes i de små og store fællesskaber. I legen har børnene mulighed for at udvikle sprog, der kan bidrage til, at de bedre kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden - herunder øve både den verbale og non-verbale kommunikation. Det er derfor vores opgave som pædagogisk personale at have blik for de børn, der ikke i samme grad indgår i samtaler, lege og aktiviteter med henblik på at skabe bedre muligheder for at deltage i fællesskaber, der understøtter deres sproglige- og kommunikative udvikling.

Som pædagogisk personale er det afgørende, at vi er gode sproglige rollemodeller, der gennem dialog kan skiftes mellem at lytte, fortælle, stille spørgsmål og lege med sproget. Vi er bevidste om, at vi kan skabe forskellige læringsmiljøer bl.a. ved at indtage forskellige positioner i samspillet, der giver muligheder for at tilpasse sig sproget inden for forskellige områder. Når vi fx stiller oprigtige nysgerrige spørgsmål og spørgsmål, som vi ikke selv kender svaret på, så bliver barnet en ligestillet samtalepartner, som giver mulighed for at barnet kan styrke kunsten at samtale, hvor vi på skift lytter, svarer, stiller spørgsmål og fortæller. Eller når vi i legen hjælper med at sætte ord på handlinger, følelser og intentioner, så hvert barn kan gøre sig erfaringer ift. at aflæse, genskabe og udvikle passende kommunikation i forskellige situationer og sociale sammenhænge. På samme måde i de vokseninitierede aktiviteter, hvor fx ordforråd eller sprogtilegnelse kan være i fokus.

Sproget opstår i interaktionen fx mellem os og børnene eller børnene imellem, dvs. at det verbale sprog læres som en naturlig forlængelse af udvekslingen af mimik, kropssprog, pegegestetik m.m. og det kræver nærvær, øjenkontakt, indlevelse og fælles opmærksomhed at have god kommunikation. Vi er bevidste om, hvordan tryghed, tillid og nysgerrighed er afgørende for barnets muligheder for at tilegne sig ny viden og erfaringer, og at hvert barn har forskellige forudsætninger for dette. Vi inddrager derfor børnenes interesser, styrker, zoner for nærmeste udvikling og benytter humor til at lege med sproget sammen med dem. Et eksempel kan være, hvordan "Hej" og "Haj" lyder som hinanden. På den måde kan vi sammen med børnene lege med sproget og danne nogle sjove sætninger.

Vi bestræber os på at tilrettelægge læringsmiljøer, der understøtter både den generelle sproglige indsats gennem både aktiviteter, rutiner og leg, som giver børnene mulighed for bl.a. at styrke deres ordforråd, sprogforståelse, udtale, sætningsdannelse samt kunsten at samtale og også det mere systematiske arbejde med sprog og kommunikation med et eller flere børn, som har behov for ekstra støtte.

Udover det allerede nævnte som i høj grad understøtter vores læringsmiljøer i forhold til sproglige indsatser, så er det også vigtigt for os, at aktiviteter og tilgængelige medier varierer fx i form af afgang til bøger, spil, sanglege, rim og remser, historiefortælling, stopmotion-film, små videoer, lyde og konkrete. I forhold til de særlige indsatser benytter vi derudover også LæseLeg. LæseLeg er et pædagogisk redskab, der tager udgangspunkt i dialogisk læsning koblet på små aktiviteter og leg. Herigennem skaber vi muligheder for at børnene kan øge særligt deres ordforråd og at deres kommunikative kompetencer kan styrkes. Samtidig er formålet, at børnene får gode læseoplevelser, lyst til at lære, og at de bliver bedre til at udtrykke sig med deres egne ord, og på den måde kan LæseLeg være med at skabe bedre betingelser for at det enkelte barn kan trives bedre og indgå i fællesskaberne. Vi har udvalgt en pædagog på hver stue, som står for LæseLeg.

Vi har også gode erfaringer med at benytte redskabet SprogTrappen, som er et forebyggende og opsporende sprogpædagogisk redskab, hvis formål er at styrke det pædagogiske personales evner til at understøtte optimal udvikling og læring hos både et- og tosprogede børn mellem 0 og 3 ½ år.

SprogTrappen tager netop udgangspunkt i en bred forståelse af sprog og kommunikation ved ikke kun at fokusere på barnets formelle sprog (fx ordforråd), da den i lige høj grad inddrager seks forskellige udviklingsområder fx '*legeudvikling*', '*fælles opmærksomhed og pegegestetik*' samt '*relationer og socialt samspil*'. De forskellige områder påvirker gensidigt hinanden og har derfor afgørende betydning for børns sprogudvikling. Redskabet kan udpege specifikke områder, hvor barnet mangler erfaring og beskriver kort, hvad barnets nærmeste udviklingszone er inden for det pågældende område, og dermed kan vi målrette det daglige arbejde med barnets sprogudvikling og sikre en tidlig indsats.

Udover sprogtrappen benytter vi sprogvurderinger fast ved 3- og 5 år og derimellem ved behov som enten opfølgning af tidligere sprogvurderinger eller i forbindelse med en evt. bekymring omkring et barns sproglige udvikling.

Både i forhold til LæseLeg, SprogTrappen og til sprogvurderingerne inddrager vi altid forældrene, således at indsatsen kan støttes op både i både dagtilbud og hjem. Vores udgangspunkt er, at vi løfter bedre i flok og altid med barnet i centrum.

Derudover bruger vi resultater, observationer og rapporter fra de tre nævnte redskaber til at ændre i tilrettelæggelsen af vores læringsmiljøer. Det kan fx være en tendens i børnegrupperne i huset til, at rim og remser er svært, dermed ændrer vi i fx tilbuddet om tilgængelige medier eller aktiviteter, så de i højere grad har mulighed for at gøre sig erfaringer med lige præcis rim og remser.

Sprog og kommunikation foregår ligesom læring hele dagen og i alt, hvad vi gør, så derfor er vores pædagogiske arbejde med sprog og kommunikation en meget stor og vigtig del af vores hverdag indlejret i rutiner, aktiviteter og leg. Der er dermed mange parameter vi kan justere på, når vi tilrettelægger vores læringsmiljøer på, således at børnene har mulighed for at udvikle sprog både ift. at børnene bedre kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden. Men samtidig at de kan opnå erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer i de små og store sociale fællesskaber.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Fælles tilgang i Børnehuset Hellebæk:

Det er vigtigt for os, at vi i vores børnehus har en kultur, der understøtter børnenes kropslige dannelse forstået på den måde, at børn er i verden gennem deres krop, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen gennem bevægelse og sanseoplevelser lægges grundlaget for psykisk og fysisk trivsel. Vi forstår, at kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring og viden samt følelsesmæssige og sociale processer. Krop, sanser og bevægelse er derfor helt afgørende i forhold til kommunikation og relationsdannelse. Det har således værdi for os at have en bevægelseskultur, der danner grobund for, at børnene kan eksperimentere med deres kroppe på mange forskellige måder via forskellige bevægelsesaktiviteter, lege og materialer og derigennem kan opleve krops- og bevægelsesglæde både i ro og i fart.

I naturen oplever vi særligt, hvordan børnenes glæde ved at bruge kroppen kommer helt af sig selv. I naturen er der højt til loftet og vide breder, naturlige udfordringer i det kuperede terræn og forskellige underlag samt skiftende vejr, hvilket giver mulighed for at udfordre kroppen og få alle sanser i spil. Det samme gør sig gældende på vores legeplads. Et andet eksempel hvor både børn og voksne nemt lader sig rive med og mærker glæden ved at bevæge og bruge kroppen er, når vi danser enten inde eller ude til høj musik. Både med natur og musik oplever vi, hvordan begge dele har en særlig positiv påvirkning af børnenes nervesystem, og vi benytter derfor meget naturen i alt, hvad vi gør. Musik benytter vi fx i forbindelse med afspænding som en del af yoga, til børn, der skal sove lur eller i det hele taget til at skabe forskellige stemninger.

Vi har et holistisk udgangspunkt i det pædagogiske arbejde med krop, sanser og bevægelse. Det betyder, at det for os handler om det hele menneske og dermed sammenhængen mellem krop og sind samt forståelsen af de utroligt mange forskellige aspekter, der påvirker hinanden i den forbindelse. Når vi arbejder med krop,

sanser og bevægelse kan det være alt fra fx personlige grænser, selvtillid, selvværd, troen på egne potentialer, fin- og grovmotorik samt fysiologiske funktioner som fx at lære at gå på toilettet m.v.

Vi er bevidste om, at bevægelse sker i alt og løbende igennem hele dagen både, når børnene spiser selv, tegner, leger, tager sko på, klatrer på sten på stranden eller løber stærkt i skoven. Vi skelner som tidligere beskrevet mellem aktiviteter og leg og begge dele spiller en yderst vigtig rolle i tilrettelæggelsen af læringsmiljøer ift. krop, sanser og bevægelse. Den overvejende forskel er, at vi i aktiviteten har et mål fx at øve balance på træstammerne i skoven, hvor legen er drevet er lyst og uden specifikke mål fra hverken børn eller voksne. Derudover er rutinesituationer også en central del af læringsmiljøerne, da både krop, bevægelse og sanser også her er i spil hele tiden. Det kan være under måltiderne, hvor børnene fx øver finmotorikken, når de spiser med bestik eller når særligt de mindste spiser med hænderne og dermed har forskellige sanser i brug under maden. Det kan også være, når børnene øver selv at tage tøj og sko på i garderoben, eller børnene skal have skiftet ble samt vaske hænder på badeværelset, hvor både sanser og selvhjulpethed er i fokus.

Vi tilrettelægger vores læringsmiljøer således, at de understøtter børnenes muligheder for at eksperimentere med kroppens funktioner og forskellige former for bevægelse samt at de kan opleve fortrolighed med egen krop og krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet. Et eksempel kan være vores yogaaktiviteter, som laves med alle børn i huset tilrettelagt ud fra alder, forudsætninger, aktuelt tema m.m. I yogaaktiviteterne har børnene mulighed for at udvikle fornemmelser for deres egen krops kunnen og funktioner. Det kan fx være under værktøjsøvelser, hvor de fx ligger med en gummiand på maven, som går op og ned i takt med, at de trækker vejret. På samme måde i aktiviteter med løb, hvor vi stopper op og mærker på hjertet, der banker hurtigt.

En anden aktivitet med særligt fokus på krop, sanser og bevægelse, som vi benytter os af, er børnemassage. Hvert barn mærker sig selv og de andre, de skal aflæse og mærke efter andre og egne grænser, hvilket kan være med til at styrke deres relationer på tværs i en børnegruppe. Aktiviteten kan være med til at skabe rum for indre ro, udfordring af fysiske grænser samt styrke evnen til at modtage og yde fysisk omsorg. Denne aktivitet støtter derfor op om børnenes udvikling af en god social empatisk tilgang til hinanden og samtidig muligheden for at øge deres egen kropsbevidsthed, deres selvværd og evne til at være nærværende, have fokuseret opmærksomhed og koncentration.

I legen kan eksempler være, når børnene leger med dukker, hvor de fx skifter bleer og giver dem tøj, hvilket kræver en god fin motorik, når de leger dinosaurer på rov og kravler brølende rundt på stuen, eller når de på legepladsen gynger højt, graver i sandet eller samler regnvand i spande. Som pædagogisk personale kan vi på forskellig vis understøtte børnenes leg ved at indtage forskellige roller og ved at følge børnenes impulser samt være opmærksomhed på de mange faktorer, som kan begrænse legen fx struktur eller regler. Eksempelvis regler om, hvor højt man må klatre, om de må hoppe fra bordene eller kaste ting op på legehusestags.

Vi som pædagogisk personale bestræber os på at dele vores glæde ved bevægelse i naturen samt vores evne til have ro og nærvær i os selv. Vi deltager aktivt i aktiviteter og lege både ude og inde og i alt slags vejr. Det kan fx være at ligge i de tørre blade i skovbunden og kigge op på skyerne, der driver forbi, gå off-road i skoven, kramme de ru træer og mærke de kolde store sten på kinden, gå balance på kanten ad sandkassen, mærke de mange små sten under fødderne, når vi går på stranden med strømpfædder eller når vi løber om kap med børnene på stierne i skoven. Vi er gode rollemodeller, som støtter, guider, inspirerer og giver tid og plads til at øve sig. Vi har mod og tillid til at lade børnene udfolde sig kropsligt, lader børnene vise os vejen og tilpasser læringsmiljøet herunder vores adfærd ift. de enkelte børns nærmeste udviklingszone - også ift. sikkerhed. Vi er optaget af og italesætter børnenes intention og læring med børnene og hinanden. Vi bestræber os desuden på at undgå ordet "ikke", og såfremt det slipper ud, følger vi op med handleanvisninger.

Vi ser forældre som vigtige samarbejdspartnere ift. det pædagogiske arbejde med børnenes kropslige dannelse, udvikling, læring og trivsel. Vi inviterer derfor løbende til dialoger om, hvad vi hver især ser børnene øve sig i kropsligt og har lært, er i gang med at lære eller vil have glæde af at få øvet.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Fælles tilgang i Børnehuset Hellebæk:

I vores børnehus prioriterer vi udeliv højt, og vi er derfor ude i naturen og på vores legeplads i alt slags vejr hele året rundt, og vi bestræber os på, at alle børn er ude mindst en gang hver dag. Det, at udelivet og naturen er en meget vigtig del af tilrettelæggelsen af vores pædagogiske læringsmiljøer, betyder at der er rig mulighed for mange og forskellige sansoplevelser i autentiske omgivelser. Det kan være alt fra at gynge højt på legepladsen, smage på de umodne bær eller bygge vulkaner i sandkassen. Eksempler kan også være på vores mange ture og ophold i naturen, hvor vi fx krammer kolde sten og ru træer, hopper i vandpytter, holder den slimede snegl eller går på strømpødder på de mange sten på stranden. Dette er også nogle af de grunde til, at vi er indehavere af De grønne Spirers flag. Dette er en synlig anerkendelse af, at vi er et dagtilbud, der prioriterer natur og friluftsliv højt herunder, at vi tilbyder børnene gode og lærerige oplevelser med og i naturen hele året rundt.

Naturen er som tidligere nævnt en helt central del af vores værdigrundlag, fordi vores børnehus ligger helt særlig idyllisk midt i naturen med skoven udenfor, søen lige overfor og i gåafstand til havet, og fordi vi oplever, at naturen gør noget helt særligt for både børn og voksne. Vi er derfor i børnehuset meget optaget af naturen, og hvordan den kan danne ramme om fælles oplevelser og nærværende samspil. Vi oplever, hvordan naturen har en særlig påvirkning på fællesskabet, og hvordan vi sammen med børnene glemmer tid og sted, når vi går på opdagelse i skovbunden, eller når vi hånd i hånd på stranden prøver af, hvor langt vi kan gå mod havet uden at bølgerne fanger vores gummistøvler. Naturen har både en særlig ro, men den inviterer samtidig til at udfordre sin krop, bruge sine sanser og slippe fantasien løs som fx når vi bruger pinde som tryllestave, leger vi fisker i åen eller leger ”De tre bukkebruse” på broerne omkring Hammermøllen.

Vi opfatter naturen som vores forlængede legeplads, og da naturoplevelser har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og kognitiv dimension, så spiller den en stor rolle i tilrettelæggelsen af vores pædagogiske læringsmiljøer, som altid har til formål at give børnene mulighed for at styrke deres trivsel, udvikling, læring og dannelse. Naturen rummer så mange muligheder, da den både inviterer til ro, nærvær og fordybelse, men også til at udforske det vilde og have højt til loftet, og alle sanser kan komme i spil.

Samtidig er naturen og udelivet et erfaringsrum, der giver børnene mulighed for at udvikle på eksisterende lege eller finde på nye, udvide legefællesskaber og styrke relationer. I kraft af vores tilrettelæggelse af læringsmiljøerne udenfor med udgangspunkt i det nærværende samspil og fælles oplevelser kan vi skabe et særligt rum, der kan udvide børnenes deltagelsesmuligheder i de små og større fællesskaber på tværs af alder, køn, kultur og interesser. Det kan fx være ved at sammensætte gå-makkere efter spirende venskaber, give små opgaver to-og-to fx naturbingo eller opfordre børnene til at holde hinanden i hånden, når de går balance på dækkene ved cykelbanen på legepladsen.

Vi arbejder systematisk og struktureret ud fra et årshjul med temaer, der varer ca. 2-3 måneder ad gangen, som alle tager udgangspunkt i naturen. Hvert tema bliver planlagt af en tovholdergruppe for hele huset ud fra SMTTE-modellen og med udgangspunkt i, at alle læreplanstemaerne kommer i spil, men med særligt fokus på nogle udvalgte, der er særligt relevante. Derefter inkorporerer hvert stueteam temaet i deres eksisterende ugeplan, således at temaet bliver en del af de ugentlige aktiviteter som fx tur, yoga, nærværs-øvelse m.m. Et eksempel på temaer kan være "Vi sanser i naturen", "Skovens dyr" eller "Jul i naturen". I aktiviteterne er der altid en plan, som der ligger et stort didaktisk arbejde bag, men samtidig så skal det også være meningsfyldt for børn og voksne, så der er plads til at omstille sig undervejs, følge børnenes spor eller blive inspireret på ny.

Vi bestræber os på, at børnene får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, og som giver børnene mulighed for at opleve, hvordan mennesket er forbundet med naturen, samt giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling herunder samspillet mellem menneske, samfund og natur. Vi samler skrald i naturen og taler om, hvordan vi som mennesker har indflydelse på, hvad der sker med naturen. Vi oplever, hvordan både vuggestue- og børnehavebørnene på eget initiativ samler skrald på vores ture med begrundelsen om, at vi skal passe på naturen. Vi oplever, at børnene er særligt optaget af dyrelivet både på legepladsen og i vores ophold i naturen omkring os.

Vi er optagede af, at børnene oplever naturens gang, hvordan den forandrer sig gennem årstiderne. Vi erfarer sammen med dem, hvordan spirerne vokser op om foråret, springer ud, afblomstrer og selv sår nye frø til næste cyklus. Eksempler kan være, når vi om foråret smager på de første spæde bøgeblade, når vi om sommeren puster til de bløde hvide mælkebøtte frø og ser dem flyve af sted, eller når vi om efteråret vi hopper i visne blade og kan høre dem knække.

I kraft af den store rolle både naturen og udelivet spiller i vores dagligdag og tilrettelæggelsen af læringsmiljøer, har vi et underliggende fokus på science. Det kommer til udtryk ved, at vi har en undersøgende tilgang, da vi som naturdetektiver går på opdagelse i naturen, inddrager naturen i forskellige sammenhænge fx i vores kreative aktiviteter. Men det er også, når vi fx inddrager vejrfænomener, mærker det på egen krop, sanser og taler om det. Det kan være blæsten, der bider i kinderne, sneen, der smelter på tungen eller regnen, der laver stien i skoven om til mudder.

Når børnene aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så får børnene erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge herunder scienceeksperimenter og en begyndende matematisk opmærksomhed fx fornemmelse for størrelser, materialer, mængder, form, antal, vægt. Eksempler herpå kan være, når vi kaster blade og sten i åen og erfarer, at den ene flyder og den anden synker, når vi tæller årene i træerne, kigger på spejlbilleder i søen, sætter vand ud i frostgrader og ser det fryse langsomt eller modsat tager sne med ind og ser den smelte.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Fælles tilgang i Børnehuset Hellebæk:

I vores børnehus arbejder vi med kulturbegrebet på forskellige måder. Vi ønsker, at børnene møder kulturel mangfoldighed og får oplevelser, der giver dem begyndende forståelse af, at vi hver især har forskellige baggrunde, skikke, levemåder og sprog. Derfor spiller deltagelse i fællesskabet en helt central rolle, da det er her, vi har mulighed for at få forståelse af egne og andres kulturelle baggrunde og traditioner. Vores læringsmiljøer kan dermed bidrage til at udvikle børnenes forståelse af egne værdier og respekt for andres ved at deltage i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

Vi ønsker, at børnene skal have muligheder for at skabe egen mening og indhold i hverdagen, og at de oplever, at deres måder at råde over tid og rum, leg, venskaber og konflikter på bliver mødt med nysgerrighed og respekt. I den forbindelse eksperimenterer vi med tilrettelæggelsen af vores læringsmiljøer fx ved at vi løbende justerer på vores formiddagssamling, så den bedre kan understøtte lige præcis dette. Vi har ændret den mere formelle samling til at være mere fleksibel og uformel, så legen kan prioriteres, og børnene selv kan vælge, om de vil sidde med ved bordet, gå til og fra eller vælge den helt fra. Mange børn er lige kommet, når samling starter og er ofte i gang med en god leg eller har lige fundet sammen med en god ven. Nu hvor samling er et tilbud, så har børnene i højere grad mulighed for at styre, hvad der giver mest mening for dem i øjeblikket.

Desuden støtter vi op i både de små og større fællesskaber ved at sætte ord på det enkelte barns ideer, intentioner, handlinger og følelser, og dermed giver børnene forståelse for hinandens forskellige perspektiver og baggrunde for at gøre, som de gør. Det sker både i det daglige, men også på fx børnemøder.

Samtidigt er fællesskabet demokratisk, og vores læringsmiljø skal derfor sikre bedst mulige betingelser for deltagelsesmuligheder for alle børn, og hvor børnene oplever sig selv som en aktiv del af beslutningsprocesser ud fra erfaringsniveau og formåen, så alle børnene får mulighed for at udfolde deres fulde potentiale uafhængigt af social baggrund, køn, alder mv. Vi er derfor nødsaget til at forstå deltagelsesbegrebet nuanceret og møde børnene differentieret herunder børn i udsatte positioner, så alle har muligheder for at få erfaringer med at udfolde sig og giver dem det bedste udgangspunkt for at trives nu og senere i livet. I balancen mellem at tage hensyn til individet eller fællesskabet opstår der mange og forskellige dilemmaer. Det kan fx være, hvis stuens børn skal på tur og et enkelt barn ikke vil med. Nogle gange får barnet mulighed for at vælge at blive hjemme, så måske kun en del af gruppen går, en voksen bliver tilbage eller barnet går på besøg på en anden stue, mens andre gange må barnet gå med alligevel for at tilgodese fællesskabet. I dette eksempel har måden vi opfatter deltagelse også en afgørende rolle, fordi vi kan tale med barnet om forskellige måder at deltage på turen. Barnet kan måske vælge, at det kører på løbe-motorcykel i stedet for at gå, eller måske barnet kan holde mobilen og være den, der tager billeder på turen og på den måde, kan deltage på en måde, som er lystfyldt og meningsfyldt for det barn. Dette er også et eksempel på, hvordan vi kan differentiere indsatsen efter hvert barn eller situation.

Vi ønsker, at børnene udvikler sig som livsduelige individer med blik for både de små og store fællesskaber og som besidder værdier og kompetencer, som gavner dem selv, og det samfund de lever i. Her er vores pædagogiske arbejde med dannelse betydningsbærende, idet det netop handler om, at børnene udvikler selvbestemmelse, medbestemmelse og solidaritet. I Helsingør kommune arbejder vi ud fra en fælles kvalitetsdefinition, som tager udgangspunkt i nærværende samspil, livsduelighed, børnefællesskaber og forældresamarbejde.

I denne sammenhæng kan vi inddrage forældrene, da de besidder vigtig viden om fx religiøse højtider, forskellige familiestrukturer, men også viden om de lege, bøger og film, som deres børn er optagede af og på den måde kan de bidrage i tilrettelæggelsen af vores læringsmiljø.

I børnehuset optræder kultur også i form af årlige traditioner både for børnene i huset, men også for børnene og deres familier. Det kan fx være når børnene sylter rødbeder i efteråret eller i december måned, når alle børnene bager småkager og nogle laver papirengle samt julefesten på Kronborg for de største børn samt vores Luciafest for børn og deres familier. Andre eksempler kan være vores plantedag i foråret for børn og deres bedsteforældre eller vores høstfest for børnene, deres søskende og forældre om sommeren.

Det er også en tradition i huset, når et barn har fødselsdag, at vi tænder lys i fødselsdagstoget, vi synger og barnet har mulighed for at dele noget spiseligt ud på stuen. Her taler vi også om, hvordan barnet holder fødselsdag derhjemme, hvilket giver et indblik i, hvordan familier også her har forskellige traditioner.

Når vi arbejder med kultur i dagtilbud handler det også om kultur for børn, kultur med børn og kultur af børn. Kulturoplevelser kan give børnene kropslige, sanselige og kognitive oplevelser og erfaringer. I vores børnehus vil vi gerne give børnene mulighed for at opleve det autentiske møde med kultur i form af forskellige kulturelle oplevelser og udtryksformer, der kan sætte spor og skabe mening og betydning hos det enkelte barn. Vi vil gerne give dem mulighed for at opleve en bred vifte af kultur og også have mulighed for selv at være skabende og afprøve forskellige æstetiske udtryksformer og teknikker. I det pædagogiske arbejde med kultur vil vi gerne præsentere børnene for noget, som de ikke har set før, lade dem høre noget, de ikke har hørt før og lade dem gøre noget, de ikke har gjort før.

Vores læringsmiljøer skal dermed understøtte, at børnene får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Vores pædagogiske arbejde i den forbindelse kan derfor opdeles i kulturelle indtryk og udtryk, hvor *indtryk* er børnenes egne æstetiske oplevelser i direkte møder med forskellige kunstarter og *udtryk* indeholder en skabende og eksperimenterende praksis drevet af aktiv deltagelse, lyst, kreativitet og improvisation.

Eksempler på kulturelle indtryk som vi har beskæftiget os med i huset er; Koncert på Marienlyst slot, Højt-læsning og film på biblioteket på Kulturværftet, julefesten på Kronborg, besøg i huset af en teatergruppe og sanglege i forbindelse med. DGI. Disse æstetiske oplevelser kan børnene mulighed for at dele, spejle sig i og fortolke egne og andres livserfaringer, tanker og drømme. Samtidig har oplevelserne en kropslig dimension, da indtryk sætter førsproglige aftryk som kropslige fornemmelser og oplevelser. Det kan eksempelvis være, når børnene mærker spændingen i kroppen, når de lytter til et spændende eventyr, eller når de kan mærke musikkens stemning i deres krop og følelser.

Eksempler på kulturelle udtryk som vi har beskæftiget os med i huset er; kunstprojekt, hvor vi lavede aftryk af døde fisk, et lydprojekt, hvor vi havde besøg af forskellige kunstnere, som på forskellige måder lavede lyd med og for børnene. Når vi inddrager kunstnere udefra, så oplever vi, hvordan det skaber en særlig fokuseret opmærksomhed. Som pædagogisk personale er det at skabe tryghed i det ukendte, men også at lege med og være med til at vise vejen og samtidig dele oplevelserne sammen med børnene.

Andre eksempler fra hverdagen kan være vores Læse-Legsaktiviteter, stopmotion-film, eventyrfortælling m.m. Vi inddrager også ting, vi finder i naturen og eksperimenterer med forskellige materialer fx ved at tegne på papir med bark under eller lave malerier med fx farvet sæbeboblevand. Disse æstetiske læreprocesser med sanser, eksperimenter, nysgerrighed og fantasi i højsædet kan tilskynde nye perspektiver og anskuelser, der kan forankres som ny viden og ny læring hos børnene.

Kultur er som sagt mange ting, men noget som er helt særligt ved vores hus er kulturen i huset. Vores pædagogiske arbejde bygger på et stærkt fælles fagligt fundament med stærke værdier og grundlag samt et stort engagement og sammenhold. Vi er ærekære omkring vores arbejde herunder relationerne i huset, som er meget betydningsfulde for os både ift. børnene, forældrene og hinanden. Det er tydeligt at mærke i vores kultur i huset, som bygger på omsorg, nysgerrighed og respekt for hinandens forskellighed, hvilket vi netop opfatter som en ressource. Tilsammen skaber det en helt særlig kultur med masser af hjertevarme og høj kvalitet i vores pædagogiske arbejde.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Fælles tilgang i Helsingør Kommunes dagtilbud:

Som en del af arbejdet med kvalitet og det lovpligtige tilsyn, har Helsingør Kommune besluttet at benytte KIDS observationsmateriale. KIDS er et evidensbaseret dokumentations- og udviklingsværktøj til at forbedre den pædagogisk kvalitet i dagtilbud. Hermed sikres, at der på tværs af kommunen bliver observeret, vurderet og udviklet på et ensartet og kvalitativt grundlag. Arbejdet med KIDS understøtter også dagtilbudenes arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan. Observationerne gøres i samarbejde mellem Center for Dagtilbud og Skoler og dagtilbuddene. Det betyder, at kvalitetssikringen og kompetenceudviklingen sker i samarbejde med personale og leder via samskabelsesprocesser og dialog. Processen i et KIDS-

Fælles tilgang i Børnehuset Hellebæk:

I Børnehuset Hellebæk er evalueringskulturen det, som gør, at vi løbende forholder os reflekterende til sammenhængen mellem læringsmiljøet og børnenes læring, udvikling, trivsel og dannelse. Vores løbende dokumentation og evaluering er et vigtigt aspekt i vores pædagogiske arbejde i forhold til at blive opmærksom på og justere elementer i vores praksis og dermed løbende opkvalificere og tilpasse vores læringsmiljøer.

Både evaluering og dokumentation kan hos os have mange former. Vi benytter i høj grad mundtlige praksisfortællinger. Derudover anvender SMTTE-modellen, som vi benytter til at planlægge, dokumentere og evaluere vores månedstemaer. Undervejs dokumenterer vi på forskellig vis fx ved fotos og/eller video på Facebook, kreative produkter, mundtlige fortællinger både internt og til forældre, og afslutningsvis dokumenterer vi forløbet med en fernisering for børn og forældre.

I huset gør vi også brug af forskellige pædagogiske redskaber som fx sprogvurderinger og sprogtrappen til at opsamle viden, der gør det muligt for os at forholde os reflektivt til, hvilke sproglige læringsmiljøer, vi tilbyder børnene. På den måde kan vi justere læringsmiljøet efter at skabe bedst mulige betingelser for, at den trivsel, læring, udvikling og dannelse, der ønskes, kan finde sted. I denne proces inddrager vi forældre, så vi sammen kan kvalificere det pædagogiske arbejde fx i forhold til sprog. Vi oplever, at forældrene gør sig mange gode observationer og erfaringer derhjemme i forhold til, hvad der kan være svært, men også hvad der virker, og vi kan hver især bidrage med gode input til fx nye tiltag.

Et eksempel på, hvordan vi har arbejdet systematisk med evaluering af samme emne var, da vi i en periode over ca. et år valgte at fokusere særligt på leg og adgangsstrategier hertil. Vi oplevede, at der var flere børn, der havde svært ved at komme ind i legen, og målet var derfor, at vi ved at ændre i vores læringsmiljøer og heraf den voksnes guidning kunne skabe bedre muligheder for, at alle børn i højere grad ville opleve sig selv som værdifulde deltagere i de forskellige legefællesskaber. Forløbet indeholdte varierende indhold af oplæg med udgangspunkt i den nye styrkede læreplan samt relevant teori og gruppearbejde med en praksisfortælling ud fra en læringsmiljømodel, der synliggjorde, hvilke parameter, vi havde mulighed for at justere på og dermed forbedre læringsmiljøet. Over sommeren nedskrev det pædagogiske personale observationer fra vores dagligdag med fokus på leg og adgangsstrategier. På den måde kunne vi blive klogere på, hvordan ændringen af vores læringsmiljøer forandrede børnenes deltagelsesmuligheder og samtidig give os blik for om andre justeringer kunne forbedre læringsmiljøet yderligere.

Vi benytter forskellige møder til forskellige typer af dokumentation og evalueringsprocesser. Det kan bl.a. være teammøder, afdelingsmøder, medarbejdermøder, børnemøder. Derudover benytter vi både Facebook og Tabulex. Eksempler kan fx være når vi evaluerer vores brug af Facebook, herunder hvordan Facebook kan være med til eksternt at dokumentere vores værdier, temaer og aktiviteter. Det kan også være, når vi på et afdelingsmøde reflekterer over, hvordan vores struktur påvirker børnenes muligheder for at øve selvhjulpethed.

Vi er optaget af, hvordan vi får skabt en endnu stærkere og systematisk evalueringskultur og på den måde, i endnu højere grad, kan bidrage til vores i forvejen reflekterende faglige og reflekterende tilgang til vores pædagogiske arbejde.

